

Kes on kõige suuremas seksuaalse väärkohtlemise riskis?

- tippsportlased
- puudega sportlased
- lapsed
- seksuaalvähemauste sportlased

Risk on suurem siis, kui

- puudub kaitse (poliitika, protseduurid, käitumiskoodeksid)
- kuritarvitajal on kõrge motivatsioon
- sportlane on haavatav (vanuse või küpsuse mõttes)

Riietus, selle katvus, puudutus ja spordiala ei ole seksuaalse ahistamise ja kuritarvitamise riskitegurid.

Kes on kõige suuremas seksuaalse väärkohtlemise riskis?

Risk on suurem

- kohtades, kus pole pealtnägijaid
- sagedasemate asukohtadena tuuakse:
 - ✓ riietusruumi
 - ✓ spordiväljakut
 - ✓ reisi
 - ✓ treeneri kodu või autot
 - ✓ sotsiaalseid sündmusi, eriti koos alkoholi tarvitamisega

Kehaline kuritarvitamine ja sunnitud kehaline pingutus

Kehaline kuritarvitamine

- mittejuhuslik trauma või kehaline vigastus, mille põhjustab löömine, peksmine, hammustamine, põletamine või muul moel sportlase kahjustamine.
- Võib sisaldada sunnitud või kohustuslikku ebasobivat kehalist tegevust (nt vanusele või kehalisele vormile mittesobivaid treeningukoormusi, treenimist vigastatuna või valuga, vanuse võltsimist); sunnitud alkoholi tarvitamist või süstemaatilisi dopingut kasutamise praktikaid.

Dominique Moceanu

Hooletusse jätmine

Hooletusse jätmine

- lapsevanemate/hooldajate, treenerite ja teiste seotud inimeste poolt lapse füüsilise ja emotsionaalsete vajaduste rahuldamata jätmine või lapse ohutuse tagamata jätmine.

Hooletus

- mingi sportlase turvalisusega seotud tegevuse tegematajätmine. Näiteks sportlase toidu või joogita jätmine, ebapiisav puhkus ja taastumine; füüsiliselt turvalise treeningukeskkonna mittepakkumine, arenguliselt või kehaliste võimete mõttes ebasobivate treeningumeetodite kasutamine.

Arvestada tuleb sportlase vanust ja noorest east tulenevat suuremat haavatavust võrreldes täisealise sportlasega.

Hooletusse jätmine

- Hooletusse jätmine ja ületreeningu ning ülekoormusvigastuste mittevältimine teatud määral kattuvad ja viimase võib kategoriseerida kehaliseks kuritarvitamiseks.
- Hooletusse jätmiseks loetakse veel kohasest arstiabist keeldumist ja spordi turvavarustuse mitterakendamist treeningul või võistlusel.

<http://www.theperformanceintegration.com/>

Hooletusse jätmine

- Kõiki kehalise kuritarvitamise vorme saadab psühholoogiline väärkohtlemine: sportlase taandamine varaks suurendab kehaliste ja emotsionaalsete vajaduste hooletusse jätmise riski.
- Tagajärgedeks ja indikaatoriteks on ennetatavad õnnetused ja korduvad vigastused, alatoitumus, söömishäired, häiritud söömiskäitumine, dehüdratsioon, vaimse tervise probleemid, psühholoogilised häired, enesekahjustamine. Pikaajalised haigused ja sellega kaasnevad sekundaarsed puuded või surm.

www.drdaavidgeier.com/

Väär- kohtlemise ja ahistamise mehhanismid

Kontaktset mehhanismid

Väärkohtlejad toovad ettekäanetena tavaliselt

- läheduse
- sagedased grupi koostegutsemised
- hoolimatu ja järelemõtlematu kohtlemise

- kuid puudutus iseenesest ei ole riskitegur

www.axios.com

Mitte-kontaktset mehhanismid

Sage on verbaalne ahistamine, sageli ka kaaslaste poolt, konkurentide või fännide poolt vastase alandamine motivatsiooni destabiliseerimise ja soorituse kahjustamise eesmärgil.

<https://www.telegraph.co.uk/>

Kübermehhanismid

- Interneti keskkonnas toimuv kiusamine, ahistamine ja kuritarvitamine.
- Iseloomulik on selle ajaline katkematus.
- Mõju ulatub ärritusest enesekehjustamise ja suitsiidini.

<https://dfw.cbslocal.com/>

Kübermehhanismid

Vormid:

- Seksuaalne ahvatlemine seksuaalse kuritarvitamise eesmärgil
- Seksuaalse sisuga sõnumite, piltide saatmine
- Illegaalsete fotode tegemine, sh spordikeskkonnas (nt riietusruumis) ja nende seksuaalne ärakasutamine
- Mittesoovitud negatiivse sisuga sõnumite (vihasõnumite, seksuaalse ja vägivaldse, enesekahjustamisele kutsuva, söömishäiretele/kehadüsmorfiale motiveerivatele internetilehtedele kutsuva sisu) saamine

<https://dfw.cbslocal.com/>

Kübermehhanismid

Vormid:

- noorte ahvatlemine online või päriselus korrupsiooni eesmärgil (mängu manipuleerimisele, petmisele ahvatlemine, seotud tegevused)
- isiklike ja identiteediga seotud andmete vargus

Hooletuse mehhanism

- ületreeningu ja ülekoormusvigastuste vältimata jätmise ja hooletusse jätmise piires tegutsemine

<https://www.drdaavidgeier.com/>

Kiusamise mehhanism

- Kiusamine sisaldab tahtlikku kahjustamist võimutasakaalutuse tingimustes.
- Tavaliselt on korduva iseloomuga, näib kiusajale naudingut pakkuvana ja ohvrile tajutav allasurumisena.
- Viisid: solvamine, mõnitamine, füüsilise valu põhjustamine (näpistamine, löömine), suhtlemisest keeldumine, söödu mitteandmine (sportmängudes), alandamine, sotsiaalne tõrjumine, ähvardamine.

<https://www.coachup.com/>

Kiusamise mehhanism

Klassifitseerimine

- **Otsene** (avalik rünnak) ja **kaudne** (isolatsiooni jätmine, mittevalimine) käitumine
- **Psühholoogiline kiusamine** (verbaalne ja mitteverbaalne), **sotsiaalne kiusamine** (tahtlik ignoreerimine), **füüsiline kiusamine** (valu põhjustamine, esemete rikkumine)

<https://www.vancourier.com/>

Alandavate rituaalide mehhanism

Grupirituaalid, põlvkondade vahelised rituaalid, mõnikord treenerite osalusel, mis sisaldavad äärmuslikke solvanguid, vastupidavusülesandeid, deprivatsiooni, alkoholitarvitamist ja valimatud või illegaalset seksi/kuritarvitamisi.

- Eesmärk on pühendumise suurendamine ja käsitletakse gruppi kuulumise hinnana.

<https://drstankovich.com/>

Kes võib olla väärkohtleja spordis?

Child Abuse Review Vol. 24: 418–426 (2015)
Published online 18 February 2014 in Wiley Online Library
(wileyonlinelibrary.com) DOI: 10.1002/car.2306

Daniel Rhind
Jamie McDermott
Emma Lambert
Irena Koleva

A Review of Safeguarding Cases in Sport

Igaüks

- Treener
- Lapsevanem
- Kaaslased

Leiti:

- 91% väärkohtlejatest mehed
- 92% väärkohtlejatest vanemad kui 18 a.
- 65% ohvritest meessoost
- 89% ohvritest alla 18 a.

Table 2. The nature of the allegation

Form of maltreatment	Examples	% (n)
Physical abuse	Hitting a child or encouraging them to train when injured	20.6 (134)
Sexual abuse	Enticing or forcing a child to engage in sexual activity	19.1 (124)
Criminal conviction	Drink-driving or burglary	10.4 (68)
Emotional abuse	Humiliating or persistently criticising a child	10.1 (66)
Bullying	A child being picked on by a group of peers	10.1 (66)
Inappropriate behaviour via technology	Sending inappropriate messages via social media	8.4 (55)
Racial abuse	Using racist language	3.4 (22)
Sexual harassment	Using sexist language	1.8 (12)
Poor practice	Using unsafe equipment or encouraging immoral behaviour	1.5 (10)
Neglect	Not meeting the basic needs of a child	1.2 (8)
Not recorded		12.4 (87)
Total		100 (652)

Milline on väärkohtlemise mõju indiviidile?

Mõju indiviidile võib olla pikaajaline ja äärmiselt kahjustav.

- Mõju laieneb perekonnale, sõpradele, kaaslastele
- Mõju võib kesta pikalt peale spordikarjääri lõppu
- Psühholoogilisel kuritarvitamisel on tugev mõju hilisema post-traumaatilise ja dissotsiatiivse sümptomaatikaga
- Vaikimine jätab ohvrile mulje, et see on normaalne spordi osa

MÕJUD SPORTLASELE

Kehalised, nt. haigused ja vigastused, sooritusekadu, häiritud söömiskäitumine/söömishäired, traumajärgne stressihäire, enesekahjustamine, sugulisel teel levivad haigused

Kognitiivsed, nt. alanenud enesehinnang

Emotsionaalsed, nt. meeleolukõikumised

Käitumuslikud, nt spordist väljalangemine, petmise tõenäosuse tõus

Vaimse tervisega seotud, nt ärevus, depressioon, suitsiid

Suhetega seotud, nt. sotsiaalne tõrjutus, kõrvalejätetus

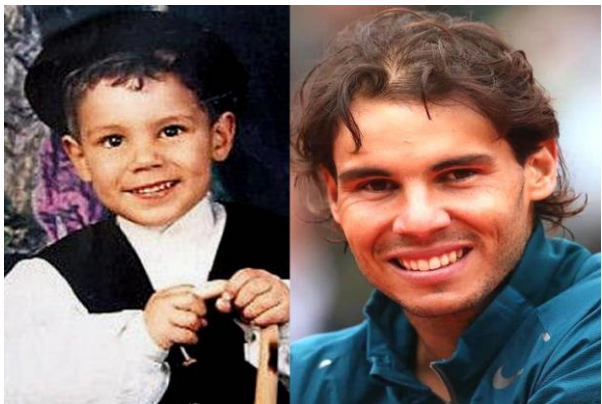
Majanduslikud kahjud

Milline on väärkohtlemise mõju spordiorganisatsioonile ja spordile?

Organisatsiooni perspektiivist kujutab mõju endast raiskamist

- Talendid lähevad raisku

<https://childhoodbiography.com/>

- Asümmeetriline mõju avalikule toetusele

MÕJUD SPORDILE

Mainekahju

Sportlaste ja fännide kadu

Sponsortoetuse kadu

Medaljärjestuse positsiooni halvenemine

Avalikkuse usalduse kadu

Usalduse kadu

Varade amortisatsioon

Mille järgi väärkohtlemist ära tunda?

- ✓ Seletamatud või põhjendamatud vigastused
- ✓ Soorituse halvenemine
- ✓ Hirmutavad unenäod või une häirumine
- ✓ Madal enesekuvand
- ✓ Võimetus teisi usaldada
- ✓ Agressiivne või segadusttekitav käitumine
- ✓ Intensiivne viha või raev
- ✓ Seksuaalne tegevus

Kent, A. & Waller, G. (1998). The impact of childhood emotional abuse: an extension of the child abuse trauma scale. *Child Abuse Negl*, 22, 393–399

Stirling, A.E., Bridges, E.J., Cruz, E.L & Mountjoy, M. L. (2011). Canadian Academy of Sport and Exercise Medicine Position Paper: Abuse, harassment, and bullying in sport. *Clin J Sport Med*, 21,385-391

- ✓ Ennestkahjustav, ennasthävitav või suitsidaalne käitumine
- ✓ Kurbus, passiivsus, endassetõmbumine, masendus
- ✓ Uute suhete loomise raskused
- ✓ Psühhoaktiivsete ainete või alkoholi tarvitamine
- ✓ Teatud paikadesse mineku vältimine (koju, treeningupaika)
- ✓ Hirm teatud täiskasvanute ees (treenerid, vanemad, kaaslased)

Väär- kohtlemise ennetamine

Kuidas väärkohtlemist ennetada?

Kõige tõhusam on süstemaatiline mitmete mõjutajate koostegutsemine:

- seadusloome strateegiad
- kultuurispetsiifiline sportlaste, lapsevanemate, seotud isikute, fännide, sponsorite, spordijuhtide harimine
- vastavate poliitikate ja protseduuride rakendamine

positivesportcoaching.org

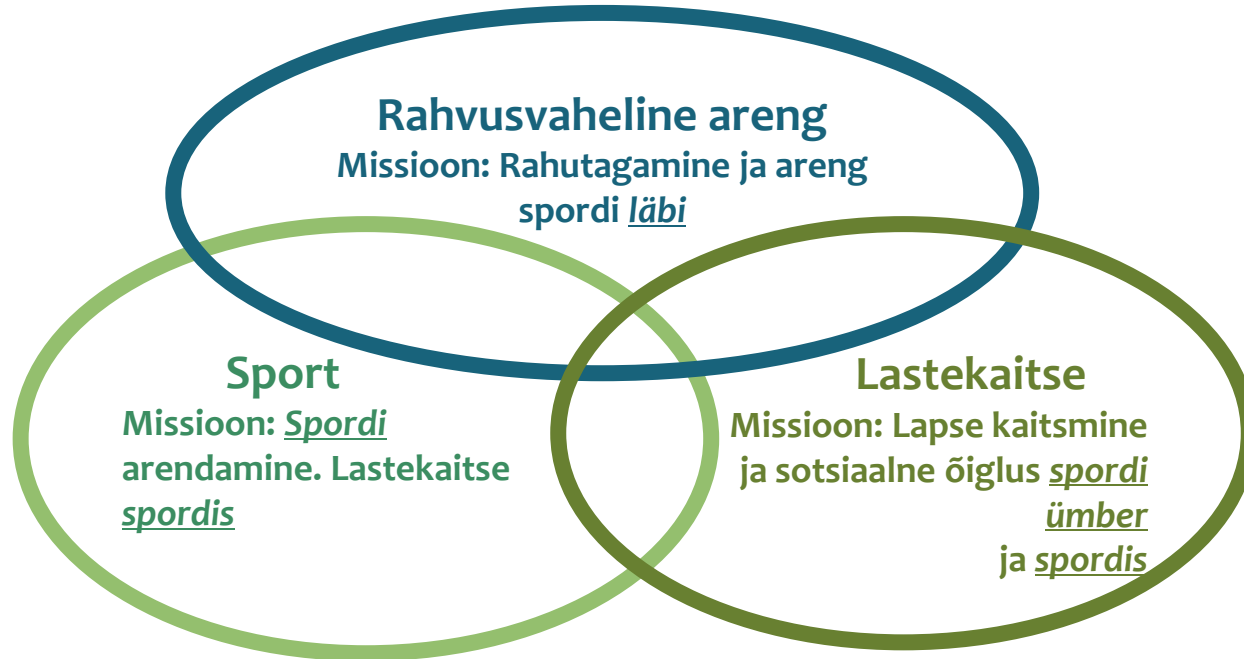
Review

Child Protection in Sport: Reflections on Thirty Years of Science and Activism

Celia H. Brackenridge * and Daniel Rhind

Organisatsioonide missioonid laste kaitsemisel

Soovitused treenerile

- Õpi ära tundma kõiki tüüpi väärkohtlemise tunnuseid spordi keskkonnas.
- Õpi kasutama tõhusaid treenimise meetodeid:
 - kohaste treeningute planeerimine
 - kohaste treeningute läbiviimine
 - motivatsiooni toetamine
 - pedagoogika ja eriala didaktika
- Kujunda selge treenimise filosoofia (professionaalne filosoofia).

Soovitused spordiorganisatsioonile

1. Rakenda ja jälgi turvalise spordi poliitikaid ja protseduure:
 - Sõnasta, et kõikidel sportlastel on õigus lugupidavale kohtlemisele ja kaitsele mittejuhuliku vägivalla vastu
 - Sõnasta sportlaste heaolu ülimalt väärtusena
 - Selgita välja, kes vastutab elluviimise eest
 - Selgita täpselt, mida loetakse rikkumiseks ja millised on tagajärjed
 - Tööta välja detailne reageerimissüsteem, kuidas reageeritakse sportlaste ja teiste teavitajate muredele ja kaebustele, millised on teavitamise ja edasisuunamise mehhanismid ja neutraalse lahendamise mehhanismid
 - Paku kõikidele seotud osapooltele detailset infot, kust nõu ja toetust otsida

Safeguarding the child athlete in sport: a review, a framework and recommendations for the IOC youth athlete development model

M Mountjoy,^{1,2} D J A Rhind,³ A Tiivas,⁴ M Leglise^{5,6}

Mountjoy M, et al. *Br J Sports Med* 2015;**49**:883–886. doi:10.1136/bjsports-2015-094619

Soovitused spordiorganisatsioonile

2. Paku koolitusprogrammi kõikidele peamistele huvipooltele kuidas tegutseda sportlaste suhtes mittejuhusliku vägivalla ennetamiseks
3. Nimeta ametisse või tee koostööd pädevate isikutega, kes vastutavad spordi turvalisuse ja sportlaste heaolu eest
4. Sportlaste heaolu puudutavate otsuste tegemise juures kuula sportlasi
5. Soodusta tugevat partnerlust sportlaste ja lapsevanemate/hooldajatega turvalise spordi edendamisel
6. Tee koostööd ekspertgruppidega ja huvipooltega järgimaks süstemaatilist valdkondade ülelt mitmeid osapooli hõlmavaid lähenemisi. See võib hõlmata seadusandlust, meediat, meditsiini, lastekaitset, nõustamist ja teiste rühmade toetust.

OPEN ACCESS

Safeguarding the child athlete in sport: a review, a framework and recommendations for the IOC youth athlete development model

M Mountjoy,^{1,2} D J A Rhind,³ A Tiivas,⁴ M Leglise^{5,6}

BMJ

Mountjoy M, et al. *Br J Sports Med* 2015;**49**:883–886. doi:10.1136/bjsports-2015-094619

Soovitused sportlastele

1. Tunne oma õigusi ja vastutust mittejuhusliku vägivalda ennetamisel ja sellest teadaandmisel.
2. Selgita välja, kes kuuluvad sind kaitsvasse süsteemi sinuga seotud inimeste hulgas ja väljaspool neid.
3. Toeta oma kaaslast ja julgusta neid teada anda, kui nad kogevad mittejuhuslikku vägivalda või on selle tunnistajaks.
4. Taotle endale õigust kaasa rääkida küsimustes, mis puudutavad sinu enda kaitsmist.

Safeguarding the child athlete in sport: a review, a framework and recommendations for the IOC youth athlete development model

M Mountjoy,^{1,2} D J A Rhind,³ A Tiivas,⁴ M Leglise^{5,6}

Mountjoy M, et al. *Br J Sports Med* 2015;**49**:883–886. doi:10.1136/bjsports-2015-094619

Soovitused sportlastele

1. Tunne oma õigusi ja vastutust mittejuhusliku vägivalda ennetamisel ja sellest teadaandmisel.
2. Selgita välja, kes kuuluvad sind kaitsvasse süsteemi sinuga seotud inimeste hulgas ja väljaspool neid.
3. Toeta oma kaaslast ja julgusta neid teada anda, kui nad kogevad mittejuhuslikku vägivalda või on selle tunnistajaks.
4. Taotle endale õigust kaasa rääkida küsimustes, mis puudutavad sinu enda kaitsmist.

Safeguarding the child athlete in sport: a review, a framework and recommendations for the IOC youth athlete development model

M Mountjoy,^{1,2} D J A Rhind,³ A Tiivas,⁴ M Leglise^{5,6}

BMJ

Mountjoy M, et al. *Br J Sports Med* 2015;**49**:883–886. doi:10.1136/bjsports-2015-094619

Kohandatud allikast:

Stirling, A.E., Bridges, E.J., Cruz, E.L & Mountjoy, M. L. (2011). Canadian Academy of Sport and Exercise Medicine Position Paper: Abuse, harassment, and bullying in sport. *Clin J Sport Med*, 21,385-391

Mida teha, kui sportlane räägib oma väärkohtlemisest?

1. Kuula hoolega ja rahulikult. Sportlasel on vaja teada, et teda kuulatakse. Sul on vaja jätta meelde jutuajamise üksikasjad hilisema uurimise tarvis. Peale jutuajamist pane vestluse sisu täpselt kirja.
2. Ära räägi toimepanijast halvasti. Toimepanija võib olla isik, kellest ohver tõeliselt hoolib. Mõned ohvrid võivad tajuda, et peavad toimepanijat kaitsma ja iga oht sellele isikule võib vähendada ohvri soovi kuritarvitusest teada anda ja/või lasta seda edasi uurida.
3. Julgusta rääkijat. Sul tuleb julgustada sportlast rääkima nii palju kui ta tunneb ennast olema valmis avaldama. Eesmärk on saada nii palju infot, et seda oleks piisavalt suunamaks ta spetsiifilise abi ja toetuse juurde.

Kohandatud allikast:

Stirling, A.E., Bridges, E.J., Cruz, E.L & Mountjoy, M. L. (2011). Canadian Academy of Sport and Exercise Medicine Position Paper: Abuse, harassment, and bullying in sport. *Clin J Sport Med*, 21,385-391

Mida teha, kui sportlane räägib oma väärkohtlemisest?

4. Hoidu esitamaks spetsiifilisi küsimusi. Spetsiifilised küsimused võivad muuta sportlase seletuse sisu ja takistada hilisemat uurimist.
5. Kinnita sportlasele, et väärkohtlemine ei ole tema süü. Ütle talle, et sul on hea meel, et ta sulel oma väärkohtlemisest rääkis. Kuritarvitamise, ahistamise ja kiusamise ümber valitseb sageli vaikuse kultuur. Eriti spordi keskkonnas, kus vaimset tugevust noortesse sportlastesse vermitakse, võib tunduda, et abi palumine on nõrkuse märk. Sportlasel on vaja teada, et väärkohtlemine ei ole tema süü ja sa tunnustad tema julgust selle tunnistusega lagedale tulla.

Kohandatud allikast:

Stirling, A.E., Bridges, E.J., Cruz, E.L & Mountjoy, M. L. (2011). Canadian Academy of Sport and Exercise Medicine Position Paper: Abuse, harassment, and bullying in sport. *Clin J Sport Med*, 21,385-391

Mida teha, kui sportlane räägib oma väärkohtlemisest?

6. Teata edasi. Kuigi korraldus võib olla erinev, siis üldiselt on kõikidel lapsega kokku puutuvatel isikutel ja kutsealade esindajatel, kellel on kahtlus, et laps vajab kaitset, kohustus sellest teatada. Kui on kuritarvitamise või ahistamise kahtlus, siis on teatamise kohustus ülem konfidentsiaalsuse kohustusest.
 - **Kellele, kuhu millisel puhul Eestis teatada?**
7. Suuna edasi. Kui oled astunud vajalikud sammud väärkohtlemise teatamiseks vastavatesse instantsidesse, suuna sportlane edasi psühholoogi või vastava meditsiinitöötaja juurde. Isegi kui sümptomid ei näi ilmsed, on parem ettevaatuse mõtted edasi suunata, kuna kuritarvitamisel, ahistamisel ja kiusamisel on hulk võimalikke pikaajalisi mõjusid.

Mida teha, kui on väärkohtlemise kahtlus, aga pole tõendeid?

1. Otsi märke ja sümptomeid. Meditsiinitöötajatel on oskused tunda ära varajasi kuritarvitamise, ahistamise või kiusamise sümptomeid ja vastavalt tegutseda.
2. Anna teada. On hädavajalik, et kõikidest sportlaste kuritarvitamise või ahistamise juhtumitest teatatakse otse vastavatele ametivõimudele.
 - **Kellele, kuhu millisel puhul Eestis teatada?**

Kohandatud allikast:

Stirling, A.E., Bridges, E.J., Cruz, E.L & Mountjoy, M. L. (2011). Canadian Academy of Sport and Exercise Medicine Position Paper: Abuse, harassment, and bullying in sport. *Clin J Sport Med*, 21,385-391

Mida teha, et ise tahtmatult mitte soodustada väärkohtlemist spordis?

1. Austa professionaalse suhte piire.
2. Taga, et sinu spordiorganisatsioonil oleks olemas ennetuspoliitika ja käitumisjuhised.

Kohandatud allikast:

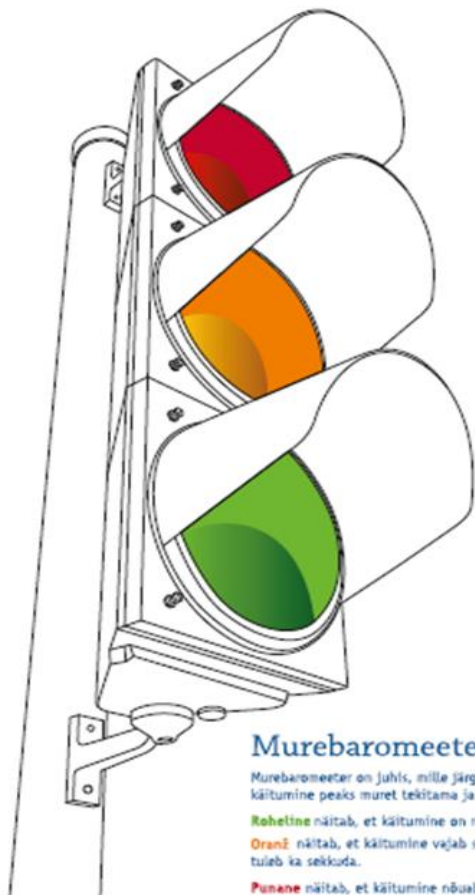
Stirling, A.E., Bridges, E.J., Cruz, E.L & Mountjoy, M. L. (2011). Canadian Academy of Sport and Exercise Medicine Position Paper: Abuse, harassment, and bullying in sport. *Clin J Sport Med*, 21,385-391

Väärkohtle- mise indikaatorid

JanusCentret

Murebaromeeter

Murebaromeeter on juhis, mille järgi otsustada, kas lapse või teismelise käitumine peaks muret tekitama ja milal sekkuda.

Roheline näitab, et käitumine on normaalne ja eakohane.

Oranž näitab, et käitumine vajab suuremat tähelepanu ja võib-olla tuleb ka sekkuda.

Punane näitab, et käitumine nõuab kohest sekkumist.

Lasteabi.ee
116 111

Lisateave aadressil www.lasteabi.ee või telefonil 116 111 (24h/7)

Lasteabitelefoni 116111 teenuse eesmärgiks on võimaldada kõigil teada abivajavast lapsest, tagada saadud info edastamine vastavate spetsialistidele ning pakkuda lastele ja lastega seotud teemadel esmast sotsiaalset nõustamist.

Hädaohus olevast lapsest tuleb viivitamata teatada hädaabinumbri 112

JanusCentret

JanusCentreti eesmärk (taanis) on vältida laste seksuaalset kuritarvitamist, rakendades varajast sekkumist laste ja teismeliste puhul, kellel esineb probleemeot seksuaalkäitumist. Kliinikus ravitakse 4–18aastaseid poisse ja tüdrukuid, kellel on ilmnunud ebasebiv või probleemne või kahjustav seksuaalkäitumine. Abi pakutakse ka lapsevanematele ja ekspertidele, kes selliste lastega kokku puutuvad.

JanusCentreti teenused

- Psühholoogiline ja seksuaalhindamine: uuritakse laste ja teismeliste ees seisvaid raskusi ja valikuid, et hinnata ravivajadust.
- Retriidivõusriiki hindamine.
- Laste ja teismeliste ning nende pereliikmete psühholoogiline ravi, individuaal- ja rühmateraapia.
- Ohvri ja süüdlase, samuti teiste osaliste, sh vanemate lepituskohatumised.
- Koostöö ja koostöölastamine sotsiaalhoolekandeseutuste ja teiste ekspertidega.
- Teisi seksuaalselt kuritarvitavate laste ja teismeliste kokku puutuvate ekspertide nõustamine ja supervisioon.
- Kahjustava seksuaalkäitumisega laste vanemate nõustamine.
- Kahjustava seksuaalkäitumisega laste vanemate tugirühm.
- Lastekodusse või hoolduspenesse paigutatud seksuaalkäitumisprobleemidega laste ja teismeliste tegelevate sotsiaaltöötajate ja psühholoogide nõustamine ja supervisioon.
- Seminaarid, loengud ja koollised ekspertidele.

Lapsed ja teismelised suunatakse kliinikusse tihedas koostöös sotsiaaltöötajatega.

Tiipsem info: info@jst.ee

Väärkohtlemise ennetamine spordis. Käsiraamat. (2019)

- Seksuaalse väärkohtlemise märgid
- Füüsilise väärkohtlemise märgid
- Hooletussejätmise märgid

Vanuserühmad: väikelaps (0-3), koolieelik, noorem koolilaps, teismeline.

NB! Järsk, pealtnäha seletamatu muutus lapse/noore käitumises või olekus (tujumuutus, õppeedukuse muutus, endassetõmbumine, agressiivne käitumine) viitab võimalikule väärkohtlemisele. Mäng/suhted suure vanusevahega laste vahel. Keha varjav riietus, sinikad/marrastused ebaloogilistes kohtades.

[„Väärkohtlemise ennetamine spordis. Käsiraamat.“](#)

[„Профилактика ненадлежащего обращения в отношении несовершеннолетних в спорте.“](#)

Lipusüsteem

- Tõenduspõhine töövahend 0-18aastaste laste ja noorte lubatava ja lubamatu seksuaalkäitumise hindamiseks.
- Võimalik kasutajaskond – kõik laste ja noortega töötavad spetsialistid – haridusasutuste personal, lastekaitse- ja noorsootöötajad, treenerid, politsei jne.
- 2020: koolitajate koolitused, eestikeelne käsiraamat, veebikoolitus, venekeelsed koolitusmaterjalid.

Lipusüsteem

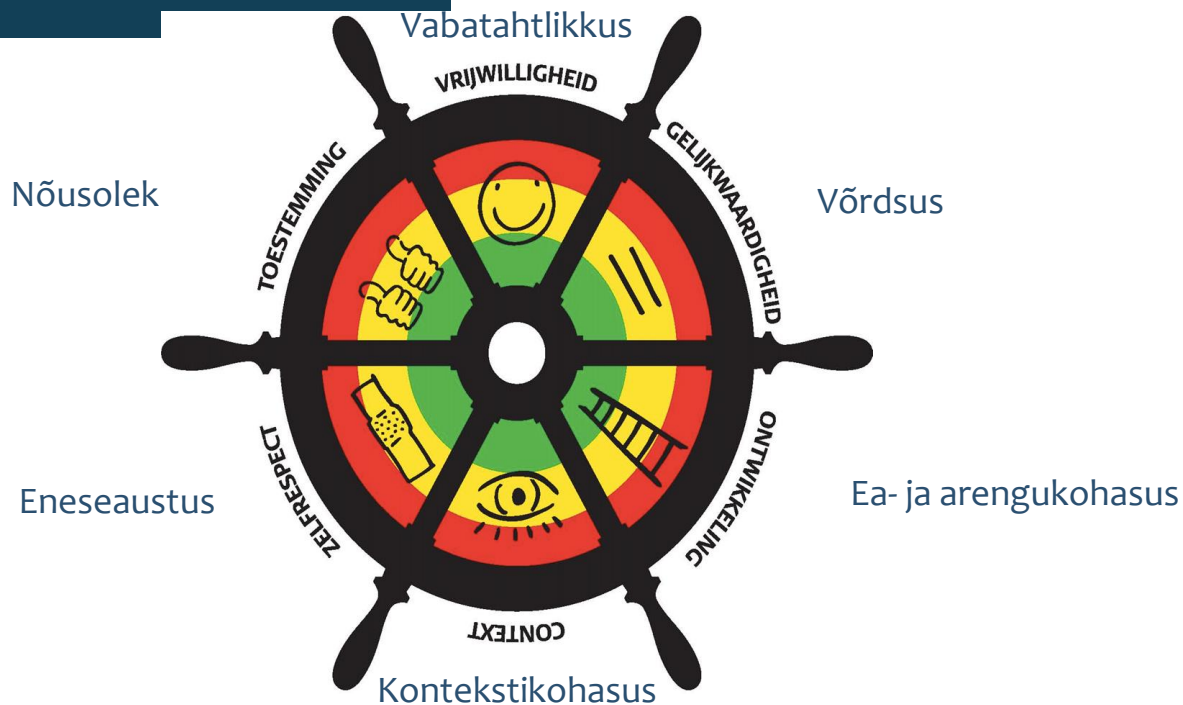
- Eesmärk on toetada 0- kuni 18-aastaste laste ja noorte seksuaalset arengut ja turvalisust.

Oodatavad tulemused:

- **LAPSED JA NOORED** suudavad enda eest seista. Oskavad hinnata, millal vastav seksuaalkäitumine on sobilik ja millal mitte, suudavad end sel teemal väljendada ja kohaselt reageerida.
- **SPETSIALISTID** tunnevad, et on suutelised laste ja noorte eakohast ja turvalist seksuaalset arengut toetama ja sobimatut seksuaalkäitumist ohjama. Suudavad laste ja noorte seksuaalkäitumist kohaselt hinnata, teemat arutada ning asjakohaselt reageerida.
- **JUHID** tagavad, et seksuaaltervise ja lubamatu seksuaalkäitumise ennetamisega seotud korralduslikud eeltingimused on täidetud ja toimivad. Organisatsioonil on kokkulepped, kuidas laste ja noorte seksuaaltervist edendada ja lubamatut seksuaalkäitumist ennetada. Ühiseid kokkuleppeid rakendatakse järjepidevalt ning vastavalt olukorrale hinnatakse ja vajadusel kohandatakse.

Lipusüsteem

Abivajav ja hädahoigus laps

Artikkel 19, Lapse õiguste konventsioon

Last tuleb kaitsta igasuguse vaimse ja füüsilise vägivalda, ülekohtu, hooletusse jätmise, hooletu või julma kohtlemise või ärakasutamise ning seksuaalse või muu kuritarvitamise eest. Lapsel on õigus perekonna, ühiskonna, kohaliku omavalitsuse ja riigi erilisele kaitsele ning abile.

Abivajav laps

§ 26. Abivajav laps

Abivajav laps on laps, kelle heaolu on ohustatud või kelle puhul on tekkinud kahtlus tema väärkohtlemise, hooletusse jätmise või muu lapse õigusi rikkuva olukorra suhtes, ja laps, kelle käitumine ohustab tema enda või teiste isikute heaolu.

§ 27. Abivajavast lapsest teatamine

(1) Kohustus abivajavast lapsest teatada on kõigil isikutel, kellel on olemas teave abivajavast lapsest.

(2) Abivajavast lapsest tuleb viivitamata teatada kohaliku omavalitsuse üksusele või lasteabitelefoni 116 111.

Hädaohus laps.

§ 30. Hädaohus olev laps

Hädaohus olev laps on laps, kes on oma elu või tervist ohustavas olukorras, ja laps, kelle käitumine ohustab tema enda või teiste isikute elu või tervist.

§ 31. Hädaohus olevast lapsest teatamine

(1) Kohustus hädaohus olevast lapsest teatada on kõigil isikutel, kellel on olemas teave hädaohus olevast lapsest.

(2) Hädaohus olevast lapsest tuleb viivitamata teatada hädaabinumbril 112.

Abi- võimalused Eestis

+ 116111

info@lasteabi.ee

www.lasteabi.ee

SOTSIAALKINDLUSTUSAMET

Lasteabi.ee
116 111

**KÜSI
JULGELT ABI!**

*Oleme sinu jaoks
olemas!*

Lasteabiteenus 116 111

Meie teenus on lasteabi.

See on nõu andmise, kuulamise ja abistamise teenus. Nii lapsed kui täiskasvanud satuvad olukordadesse, kus isiklikust kogemusest lahenduse leidmiseks ei piisa.

Lasteabis aitame telefoni- ja veebivestluse kaudu ning juhendame, kuidas mure lahendamiseks edasi minna.

Lasteabis oleme kõigi lastega seotud küsimuste ja murede lahendamiseks olemas 24 tundi ööpäevas üle Eesti.

Millist väärtust pakub lasteabiteenus?

➤ Kliendile

- keegi kuulab, soovib aidata
- „olukorrast“ teada saamine
- võtab üle kohustuse ja vastutuse
- professionaalsed nõuanded ja juhised
- oskuste suurendamine ja õpetamine
- aitab leida võimalusi muutusteks
- kättesaadavus - 24/7, tasuta, igapäev
- valik: helista või kirjuta
- kiirus ja turvalisus
- võimalusel anonüümsus

➤ **Leevendame valu:** olen üksi oma murega, seda pole võimalik lahendada; eitamine – minu lähedal ei juhtu; ei tea, kas ja mida teha; kas pean sekkuma? üleliigne vastutus; enda rutiini muutmine; stereotüübid

➤ **Suurendame rõõmu:** olukord muutub, läheb paremaks, abi saab ja võib küsida, julgustava kogemuse saamine, keegi tegeleb asjaga, edusammude tunnustamine

HEA TÄISKASVANU. KAS OLED MIND MÄRGANUD?

Olen laps. Tavaline Eesti laps. Minusuguseid on palju ja igal pool. Kas oled meid märganud?

Kirjeldan all mõned olukorda, mis võib Sinul ja minul ja teistelgi ette tulla.

Kui Sa ei tea, mida sel juhul teha, siis helista telefoninumbril 116 111 ja kirjelda, mida nägid ja mis Sulle muret teeb, ning konsultandid aitavad leida lahenduse. Palun salvesta see number kohe telefoni.

Nii saame mina ja mu sõber ning saab ka Sinu naabrilaps õigel hetkel abi.

Aitäh Sulle!

Loodan, et Sul läheb kõik hästi!

PS. Nii lihtne oligi. Aitäh, et numbri telefoni salvestasid. Nüüd saad oma tähtsaid täiskasvanuasju edasi teha.

Küsi nõuannet!

Vestle
meiega chatis

Kirjuta
meile kiri

Helista
116 111

TÖÖTAB 24/7

TASUTA

ANONÜÜMNE

VÄLISMAALT HELISTADES +3726004434
PÖÖRDUMISED SALVESTATAKSE

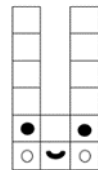

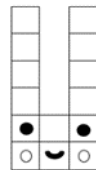
KÜSI JULGELT ABI!

Oleme sinu jaoks olemas!

Mis koht on lastemaja?

Lastemaja kontaktid

Lastemajad asuvad Tallinnas ja Tartus, teenus on kättesaadav kõikidele abi vajavatele lastele Eestis.

Anna Frank-Viron	Lastemajateenuse juht	5361 1602	Anna.Frank-Viron@sotsiaalkindlustusamet.ee
Lilia Tkatš	Põhja lastemaja peaspetsialist	5647 7879	Lilia.Tkats@sotsiaalkindlustusamet.ee
Merit Korbe	Põhja lastemajapeaspetsialist	5322 5878	Merit.Korbe@sotsiaalkindlustusamet.ee
Kai Hallik	Lõuna lastemaja juhtivspetsialist	5196 9511	Kai.Hallik@sotsiaalkindlustusamet.ee
Ave Kasenõmm	Lõuna lastemaja peaspetsialist	5307 2533	Ave.Kasenomm@sotsiaalkindlustusamet.ee

[Lastemaja veebikodu.](#)

Toetamine, kuulamine, tegutsemine

- Kui näed, et lapsel on mure, julgusta teda rääkima oma sõnadega, mis juhtus!
- Kuula last tähelepanelikult ja tunnusta last loo rääkimise eest. Püüa mitte küsitleda!
- Kinnita lapsele, et ta pole juhtunud süüdi.
- Usu last.
- Lapse väärkohtleja on tavaliselt talle tuttav inimene.
- Laps ei pruugi aru saada, et ta oli ohver.
- Pöördu vajalike inimeste poole, et laps kiirelt abi saaks! (112, KOV, 116 111 jne)

Seksuaalvägivalda kriisiabikeskused

- Seksuaalvägivalda kriisiabikeskused pakuvad professionaalset ööpäevaringset abi seksuaalvägivalda kogenud inimestele.
- Siia võib igaüks tulla kas ise või koos saatjaga, mistahes kellaajal ja ilma saatekirjata. Ei ole oluline, kas politseisse on juba pöördunud, kavatsetakse pöörduda või ei soovita seda teha.
- Oodatud on nii naised kui mehed; lapsed, noored ja täiskasvanud, kes on kogenud seksuaalvägivalda või kahtlustavad seda.

Sinu soovil ja nõusolekul pakuvad seksuaalvägivalda kriisiabikeskused:

- [Tuge ja esmast nõustamist](#)
- [Läbivaatust ja tõendite kogumist](#)
- [Abi raseduse ärahoidmisel](#)
- [Suguhaiguste testimist ja HIV kontaktijärgset ravi](#)
- [Järelnõustamist](#)
- [Tuge politseisse pöördumisel](#)

Seksuaalvägivalla kriisiabikeskused

ohvriabi

Lääne-Tallinna Keskhaigla naistekliiniku erakorraline vastuvõtt, Sõle 23, Tallinn. Vastuvõtutoa tel 5342 4724

Ida-Viru Keskhaigla, Ilmajaama 12, Kohtla-Järve, sisenemine EMO kaudu.
Günekoloogia osakonna valveõde: tel 331 1041

Pärnu Haigla, Ristiku 1, Pärnu, sisenemine EMO kaudu.
Valvegünekoloog: tel 447 3505

Tartu Ülikooli Kliinikum, L. Puusepa 8, Tartu, sisenemine EMO kaudu.
Günekoloogia osakonna valveõde tel 731 9954

Keskused töötavad ööpäevaringselt ning abi on tasuta.

www.palunabi.ee/seksuaalvagivald

Väär- kohtlemise ennetamine: Võimalused?

Tooge välja igas väikeses rühmas 12-20 tegevust:

- (1) Millised on minu kui treeneri võimalused väärkohtlemist ennetada?
- (2) Mida peaks (minu) spordiklubi tegema?
- (3) Mida peaks meie alaliit tegema?
- (4) Mida peaks EOK ja sellega seotud organisatsioonid tegema, et meid toetada?

Aitäh!

Küsimusi?

Kontakt: www.peatreener.org

